

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 327

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ile Dışişleri Komisyonu Raporu
(1/528)

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **1/528 Esas Numaralı Tasarının**
 - TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
 - Gerekçesi4
- **Dışişleri Komisyonu Raporu5**
- **Muhalefet Şerhleri8**
- **Tasarı Metni12**
- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin12**
- **Anlaşma Metni13**

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-409/3761

23/11/2011

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 14/11/2011 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/528)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GEREKÇE

10 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması" ile genel olarak egemenlik, eşitlik, karşılıklı saygı temelleri üzerinde ve ulusal mevzuat ile uluslararası hukukun kapsamı dahilinde ilk defa tesis edilecek askeri ilişkilerin hukuksal altyapısının oluşturulması ve aynı zamanda bu iş birliği uygulamasının ayrıntılarının müteakiben akdedilecek olan anlaşma, mutabakat muhtırası, protokol ve diğer düzenlemeler ile belirlenmesi arzulanmaktadır.

Anlaşma ile ayrıca yukarıda bahsedilen amaçlar doğrultusunda her iki taraf arasında;

- Askeri eğitim, öğretim ve tatbikat ile askeri tıp, hukuk, tarih, arşiv, müzecilik ve sağlık hizmetleri,
- Savunma sanayi, personel yönetimi, lojistik ve askeri istihbarat, muhabere ve elektronik bilgi sistemleri,

- Sosyal, sportif, mesleki gelişim ve kültürel amaçlı etkinlikler ile bu amaçlar doğrultusunda personel değişimi ve taraflarca belirlenecek olan diğer alanlarda işbirliğinin tesis edilerek geliştirilmesi öngörülmektedir.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No: 1/528

Karar No: 262

4 Temmuz 2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 23/11/2011 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 28/11/2011 tarihinde tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" Komisyonumuzun 24 üncü Yasama Dönemi 28/6/2012 tarihli 35 inci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı temsilcilerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonuna havale edilen metinler incelendiğinde Tasarının, iki ülke arasında ilk defa tesis edilecek askeri ilişkilerin hukuki altyapısının oluşturulmasını teminen 10 Mayıs 2011 tarihinde imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması amacıyla hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde, muhalefet partilerine mensup Komisyon üyelerimizin;

- Sudan Cumhuriyeti Devlet Başkanı Ömer Hasan Ahmet El Beşir'in Darfur'da işlendiği iddia edilen suçlarla ilgili olarak Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) tarafından resmen soruşturulmakta olduğu ve UCM tarafından El Beşir hakkında savaş suçu, insanlığa karşı suç ve soykırım suçlarından dolayı tutuklama kararı çıkarıldığı ve bölgede sivil halka karşı uygulanan baskıların halen devam ettiği,

- İnsan hakları ihlali konusunda ciddi şüphe altında olan ve söz konusu şahsın halen devlet başkanlığını yürüttüğü bir ülke ile ülkemizin askeri alanda bir uluslararası anlaşma akdetmesinin ulusal, ekonomik veya başka türlü herhangi bir çıkar savunularak haklı gösterilemeyeceği, bu bağlamda, görüşülmekte olan Anlaşmanın Türkiye'nin bugün savunduğu dış politika ilkelerine ters düştüğü, Sudan Cumhuriyeti ile askeri alanda imzalanmış bir iş birliği anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunması amacıyla TBMM'ye sevk edilmesinin, bölgedeki gelişmelerin Türk dış politikasına etkilerinin iyi değerlendirilemediğine işaret ettiği,

- Sudan'ın 2011 senesinde ikiye bölündüğü ve Güney Sudan Cumhuriyeti isminde başka bir devlet kurulduğu ve bu devletin Birleşmiş Milletlere (BM) üye olduğu, ülkemizin Sudan Cumhuriyeti ile ilişkilerinde Güney Sudan konusunu da hatırd tutarak söz konusu iki ülke arasındaki ilişkileri de dikkate alması gerektiği

şeklindeki görüş ve eleştirilerine yanıt olarak Hükümet temsilcileri tarafından;

- Ülkemiz ile Sudan Cumhuriyeti arasındaki ilişkilerin, özellikle ekonomik ve ticari alanda önemli bir seviyede bulunduğu ve Sudan Cumhuriyetinin, ülkemizin Afrika'da en fazla yardım sağladığı ülkeler arasında yer aldığı,

- Ülkemiz tarafından, Sudan Cumhuriyetinin, Güney Sudan'ın 9 Temmuz 2011 tarihinde bağımsızlığı ile sonuçlanan 9 Ocak 2011 tarihli referandumu kabul etmekle ciddi bir siyasi olgunluk sergilediğinin değerlendirildiği ve iç savaşı sona erdiren 9 Ocak 2005 tarihli Kapsamlı Barış Anlaşmasının uygulanmasında gösterdiği olumlu tutumun da dikkate alındığı,

- 8 Ocak 2011 tarihinde açılan Juba Başkonsolosluğumuzun bağımsızlıktan sonra Kasım 2011'de Güney Sudan Cumhuriyeti nezdinde büyükelçiliğe dönüştürüldüğü,

- Darfur Bölgesinde yaşananların da ülkemiz tarafından yakından izlenen bir dış politika konusu olduğu ve bölgedeki istikrar ve güvenliği yakından etkileyen ve uluslararası boyutları bulunan bu sorunun kalıcı bir çözüme kavuşturulmasının zaruri olduğunun düşünüldüğü,

- Darfur sorununun çözümüne ilişkin sürecin halihazırda BM, Afrika Birliği (AfB), Arap Ligi, Sudan'a komşu ülkeler ve özellikle Katar dahil birçok aktörün katkısıyla hazırlanan "Darfur'da Barış İçin Doha Belgesi" (Doha Document for Peace in Darfur-DDPD) çerçevesinde oluşturulan Darfur Siyasi Süreci kapsamında yürütüldüğü ve bu sürecin ülkemiz tarafından desteklendiği,

- Ülkemiz tarafından, barış görüşmeleri neticesinde Temmuz 2011'de Sudan Cumhuriyeti Hükümeti ile Özgürlük ve Adalet Hareketi arasında Doha'da imzalanan anlaşmanın bölgedeki istikrar açısından önemli bir aşama olarak görüldüğü, Sudan Cumhuriyeti yönetiminin barış sürecine tüm Darfurluların katılmasına önem veren stratejisinin desteklendiği, bununla birlikte, bu anlaşmaya tüm Darfurlu grupların katılmadığı ve ülkemiz tarafından, ancak tüm tarafların anlayış ve iş birliği sergilemek suretiyle söz konusu sürece katılmalarının yegane çözüm olarak görüldüğü,

- DDPD'ye göre kurulması öngörülen Darfur bölgesel yönetiminin 8 Şubat 2012 tarihinde Kuzey Darfur Eyaleti Başkenti El Faşir'de düzenlenen bir törenle göreve başlamış olmasının ülkemiz tarafından memnuniyetle karşılandığı ve bu gelişmenin bölgedeki barışın tesisi bakımından önemli bir adım olarak değerlendirildiği,

- UCM kararları konusunda ülkemizin Afrika Birliğinin (AfB) tutumunu izlediği ve AfB'nin UCM'nin Sudan Cumhuriyeti ile ilgili kararlarını onaylamadığı,

- Görüşülmekte olan Anlaşmanın, iki ülke arasında askeri alandaki ahdi çerçevenin ilk adımını oluşturması bakımından önem arz ettiği,

- Anlaşmanın askeri eğitim ve öğretim, müşterek tatbikatların icrası için askeri gözlemcilerin gönderilmesi, askeri hukuk, askeri tıp ve sağlık hizmetleri, savunma sanayi, askeri istihbarat, muhabere ve elektronik bilgi sistemleri gibi konularda iş birliği öngördüğü,

- Ülkemiz adına imzalanan diğer askeri iş birliği anlaşmalarında olduğu gibi görüşülmekte olan Anlaşmanın uygulanması esnasında da proje bazında verilecek nihai kararlarda, bölgesel ve ikili temeldeki siyasi hassasiyetler ve konjonktürel gelişmelerin tizlikle dikkate alınacağı

ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Tasarı ve gerekçesi komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1 inci, 2 nci, 3 üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimize 30 Haziran 2012 Cumartesi günü saat 18.00'e kadar süre tanınmıştır.

Komisyon üyelerinden İstanbul Milletvekili Mehmet Muş ve Samsun Milletvekili Akif Çağatay Kılıç, Komisyon tarafından Tasarı ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Muhammed Çetin</i>	<i>Osman Aşkın Bak</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>	<i>Osman Faruk Loğoğlu</i>	<i>Ali Rıza Alaboyun</i>
Mardin	Adana	Aksaray
	(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Emrullah İşler</i>	<i>Yıldırım Tuğrul Türkeş</i>	<i>Mehmet Ali Ediboğlu</i>
Ankara	Ankara	Hatay
	(Muhalefet şerhim ektedir)	(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Mehmet Muş</i>	<i>Osman Oktay Ekşi</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
<i>Osman Taney Korutürk</i>	<i>Rıfat Sait</i>	<i>Abdullah Çalışkan</i>
İstanbul	İzmir	Kırşehir
(Muhalefet şerhi ektedir)		
Üye	Üye	Üye
<i>Aytuğ Atıcı</i>	<i>Hasan Karal</i>	<i>Akif Çağatay Kılıç</i>
Mersin	Rize	Samsun
(Muhalefet şerhi ektedir)		(Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye	
	<i>Nazmi Gür</i>	
	Van	
	(Muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti arasında askeri alanda bir eğitim, teknik ve bilimsel işbirliği çerçeve anlaşması imzalanması aşağıdaki nedenlerle uygun değildir.

Anlaşmayı imzalayan halihazır Sudan Hükümeti ve bu ülkeyi yöneten Cumhurbaşkanı Ömer el Beşir, Darfur bölgesinde yakın dönemin en büyük insanlık dramlarından birinin sorumlusudurlar. 2003 yılında yaşanan kuraklığın etkisiyle su kaynaklarının kullanımını konusunda bölgede başlayan huzursuzluklar, Sudan Hükümeti'nin bu huzursuzlukları sert ve baskıcı önlemlerle gidermeye çalışması sonucunda kabileler ile hükümet güçleri arasında kanlı çatışmalara dönüşmüştür. Darfur'da 2009 yılına kadar yaşanan olaylar sırasında Sudan Hükümeti'nce oluşturulan milis güçleri bölge halkına karşı büyük bir katliam gerçekleştirmiş, yüzbinlerce insan hayatlarını kaybetmiş, bir o kadarı da sakat kalmıştır. Olaylarda bölge nüfusunun üçte biri, yani yaklaşık iki milyon insan zorla yerinden edilmiştir. Bu olaylar sonucu bugün toplam bir buçuk milyon kişi hâlâ çok güç şartlar altında mülteci kamplarında barınmaktadır.

Yaşanan olaylarla ilgili olarak, Sudan Hükümeti tarafından Darfur Bölgesinde geniş çaplı bir etnik temizlik başlatıldığı iddiaları üzerine BM Güvenlik Konseyi, 18 Eylül 2004 tarihinde 1564 sayılı kararıyla BM Genel Sekreteri'nden Sudan'da bir araştırma komisyonu kurulmasını talep etmiştir. Komisyon, 25 Ocak 2005'te Genel Sekreter'e sunduğu raporda sivil halkın korunması ve suçluların cezalandırılması için Konseyin harekete geçmesini tavsiye etmiştir. Bunun üzerine BM Güvenlik Konseyi 31 Mart 2005 tarihli ve 1593 sayılı kararıyla olayı uluslararası Ceza Mahkemesi'ne taşıma karar almıştır. Hukuki süreç devam ederken Sudan Hükümeti Uluslararası baskılara ve ABD tarafından uygulanan ambargoya dayanamayarak Birleşmiş Milletler'in Darfur'da barışı sağlamaya yönelik operasyonlarını, havadan silahlı konuşlandırma dahil, kabul ettiğini açıklamıştır. Hukuki süreç sonucunda da Uluslararası Ceza Mahkemesi 4 Mart 2009 tarihinde Sudan Devlet Başkanı Ömer el Beşir hakkında Darfur'da "soykırım, savaş suçu ve insanlığa karşı suç işlemekten" dolayı tutuklama kararı çıkartmıştır. Bölgede hükümetin sivil halka uyguladığı baskılar hâlen devam etmekte, çatışmalar inişli çıkışlı olarak süregelmektedir.

Bu arada, Sudan'ın güneyinde uzun süreden beri devam eden ayrılıkçı mücadele, bu bölgenin Sudan'dan ayrılmasıyla sonuçlanmış, 9 Ocak 2005 tarihinde özerkliğini ilan eden Güney Sudan, 6 yıl sonra 9 Ocak 2011 tarihinde yapılan bağımsızlık referandumu sonucunda 9 Temmuz 2011 tarihi itibarıyla bağımsızlığını ilan etme hakkını kazanmıştır. Güney Sudan 2011 yılının Mayıs ayında Sudan Hükümeti tarafından da tanınmış olup, Birleşmiş Milletler, Afrika Birliği ve Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi örgütlerine üye olmuştur. Güney Sudan, Türkiye tarafından da tanınmış olup iki ülke arasında diplomatik ilişki tesis edilmiştir.

Yukarıdaki kısa izahat, Sudan'da Hükümet tarafından açık ve vahim şekilde insan hakları ihlallerinin uygulandığını, Darfur halkına yönelik katliam ve etnik temizlik yapıldığını, Sudan hükümet yetkililerinin bu nedenle uluslararası ceza takibatı altında olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Ortadoğu bölgesinde 'Komşularla Sıfır Sorun' sloganıyla son üç yıldır yeni bir dış politika uygulamasını başlattığını iddia eden AKP hükümeti, Türkiye'yi bugün bölgedeki bütün komşularıyla ciddi sorunlar içine düşürmüştür. Bu çerçevede, Arap Devrimi bağlamında Suriye'de başlayan halk hareketinde muhalif grupların yanında fiilen yer alan ve Suriye'nin iç ihtilafında aktif şekilde taraf olan

AKP Hükümeti, Türkiye'nin geleneksel dış politikasıyla hiçbir noktada bağdaşmayan bu tutumunu, Suriye Hükümeti'nin kendi halkına karşı uyguladığı şiddete ve insan hakları ihlallerine kayıtsız kalamayacağı savına bağlamakta, "katliama ve zulme göz yumamayacağını" ileri sürmekte ve Suriye'deki iç ihtilafta bu nedenle taraf olduğunu iddia etmektedir. AKP Hükümeti, buna karşın, aynı zulmün yine hükümet kuvvetlerince kendi halkına karşı misliyle icra edildiği Sudan'daki duruma hiçbir tepki göstermemekte, bu ülkedeki katliama ve insan hakları ihlallerine kayıtsız kalmaktadır. Nitekim, Hükümet, Uluslararası Ceza Mahkemesi kararıyla hakkında tutuklama emri çıkarılan ve kırmızı bültenle aranan Sudan Cumhurbaşkanı General Ömer el Beşir'i, 9 Kasım 2009 tarihinde Ankara'da kırmızı halıyla karşılamıştır.

Bugün komisyonumuza sunulan ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri, Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği yapılmasını öngören Çerçeve Anlaşması, AKP Hükümeti'nin Sudan'daki insanlık dışı durum ile ilgili vurdumduymaz tutumunu sürdürdüğünü göstermektedir. Böyle bir anlaşmanın akdedilmesi ve hükümlerinin uygulamaya geçirilmesi, Türkiye Cumhuriyeti'ni de Sudan Hükümeti'nin cürümlerine ortak edebilecektir. Bu nedenlerle söz konusu çerçeve anlaşmasının onaylanmasını uygun bulmadığımızı bu muhalefet şerhi ile beyan ediyoruz. (29 Haziran 2012)

Faruk Loğoğlu

Adana

Mehmet Ali Ediboğlu

Hatay

Oktay Ekşi

İstanbul

Osman Korutürk

İstanbul

Aytuğ Atıcı

Mersin

MUHALEFET ŞERHİ

1/528 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ile ilgili karşıt görüş notum aşağıda sunulmuştur.

Dışişleri Komisyonunun oturumunun yapıldığı 28.06.2012 tarihinde farklı Afrika ülkeleri ile hükümetimiz arasındaki Askeri alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel işbirliği çerçevesindeki anlaşma ile alakalı yapılan müzakerelerde bürokratlar tarafından tatmin edici bilgiler verilememiştir. Dolayısı ile de ülkelerin içinde bulunduğu farklı siyasi ortamlar ve bunların Türk dış politikasına etkisi belirtilmemiştir. Türkiye'nin meseleleri ele alış perspektifi ve mutabakatın sağlıklı değerlendirilmesi mümkün olmamıştır.

Özellikle Sudan konusunda; siyasi durum ve bölünme sonrası yeni bir devlet olan Güney Sudan ile ilişkileri, gelişen bu yeni durumun eşliğinde Türkiye ile yapılacak böyle bir işbirliğinin bölgeye etkilerinin de yeterince araştırılmadığı kanaati doğmuştur.

Yukarıda belirttiğim bu sebeplerden dolayı muhalifim.

28.06.2012

Yıldırım Tuğrul Türkeş
Ankara

MUHALEFET ŞERHİ

Dışişleri Bakanlığı'nca hazırlanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İşbirliği Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı"nı Sudan'daki mevcut iktidarın halklarına karşı işlediği ve halen işlemekte olduğu soykırım, insanlığa karşı suç ve vahim insan hakları ihlallerinden dolayı bu tasarıya muhalefet şerhimi bildiriyorum.

Bu anlaşma, Sudan'daki rejimin gerçekleştireceği muhtemel insanlığa karşı suçlara karşı cesaretlendirici bir etki yaratacaktır ve bu durumdan Türkiye Cumhuriyeti de sorumlu tutulabilecektir. Kısaca özetlemek gerekirse;

1- Dünyanın en fakir bölgelerinden biri olan 6 Milyon nüfuslu Darfur'da Arap olmayan siyahların, Arap hakimiyetindeki rejime karşı yürüttüğü isyan ve hükümetin silahlandığı ve "Cancavid" olarak bilinen Arap milislerin gerçekleştirdikleri katliamlar nedeniyle 400.000'den fazla insan hayatını kaybetmiştir. 3 milyona yakın Darfurlu ise evlerini terk ederek BM gözetimindeki kamplara sığınmıştır.

2- Nisan 2004'te BM İnsan Hakları Komisyonu'nun yayımladığı raporda insan haklarının ve insancıl hukukun çiğnendiğini ve bundan doğrudan Sudan Silahlı Kuvvetleri ve Cancavid milislerinin sorumlu olduğunu açıklamıştır.

3- BM Güvenlik Konseyi'nin 30 Temmuz 2004 tarihli 1556 sayılı kararında Sudan Hükümeti'nin Cancavid Milislerini silahsızlandırmasını ve suçluların yargılanmasını içeren bir çağrıyla birlikte askeri yaptırımların uygulanmaya başlanması kararı alınmıştır.

4- BM Güvenlik Konseyi'nin 1769 sayılı kararı gereğince 2004 Ekim'inden itibaren AMIS adıyla Afrika Birliği Barış Gücü Darfur'a konuşlandırılmıştır. AMIS'in bölgedeki faaliyetleri sadece ateşkes sürecini izlemek olarak sınırlandırılmıştır.

5- Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM) savcılığının, 2007'de sonuçlandığı rapor doğrultusunda Sudan'ın eski İçişleri Bakanı Ahmed Muhammed Harun ile Cancavid liderlerinden Ali Kushayb'ın tutuklanması UCM tarafından kararlaştırılmıştır. 14 Temmuz 2008'de de Sudan Devlet Başkanı Ömer El-Beşir soykırım, insanlığa karşı suç ve Darfur'da savaş suçu işlediği gerekçesiyle UCM Savcılığı tarafından tutuklanması kararlaştırılmıştır.

6- 2007 tarihli 1769 sayılı BM Güvenlik Konseyi kararına göre Darfur'da ateşkesi sağlamak ve sivillere dönük katliamları engellemek üzere BM/Afrika Birliği Ortak Misyonu'nun kuruluşuna karar verilmiştir.

Ömer El-Beşir general sıfatıyla, 1989 yılında demokratik yollardan seçilmiş olan Sadık El-Mehdi'yi askeri darbe ile devirerek devlet başkanlığına oturmuştur. Ardından tüm siyasi partileri yasaklamış, basını sansürlemiş ve parlamentoyu da feshetmiştir. Günümüzde halen bir "diktatör" sıfatıyla Sudan'ı yönetmektedir ve sivillere yönelik gerçekleştirmiş olduğu katliamın uluslararası çevrelerce de bu kadar açık olmasına rağmen, Türkiye'nin El-Beşir rejimiyle askeri bir anlaşma yapması utanç duyulması gereken bir durumdur. TBMM'nin Türkiye'nin demokratik ilkelere bağlı bir ülke olduğunu kanıtlaması açısından katliam siciline sahip bir askeri darbe hükümetiyle ilişki geliştirmemesi gerektiği nedeniyle Ömer El Beşir rejimi ile varılan bu anlaşma kabul edilmemelidir.

Nazmi Gür

Van

Dışişleri Komisyonu Üyesi

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SUDAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- (1) 10 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askeri Alanda Eğitim, Teknik ve Bilimsel İş Birliği Çerçeve Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SUDAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı V.

F. Çelik

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
İLE
SUDAN CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ
ARASINDA
ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE
BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ
ÇERÇEVE ANLAŞMASI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE SUDAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA
ASKERİ ALANDA EĞİTİM, TEKNİK VE BİLİMSEL İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE ANLAŞMASI**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Sudan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle "Taraflar" olarak adlandırılacaklardır),

Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin amaç ve ilkelerine bağlılıklarını teyit ederek,

Tarafların egemenliği, eşitlik ilkeleri ve karşılıklı saygı temelinde çeşitli askeri alanlarda iş birliğinin, iki devletin ortak menfaatlerine ve ekonomik verimliliğine katkıda bulunacağını vurgulayarak,

İki devlet arasındaki mevcut dostane ilişkilerin, ulusal mevzuat, uluslararası kurallar ve Anlaşmalara uygun olarak geliştirilmesi ihtiyacını belirterek

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

**MADDE I
AMAÇ**

1.1. Bu Anlaşmanın amacı Madde-IV'te belirtilen alanlarda yetkili makamların sorumlulukları dahilinde Taraflar arasındaki ilişkiler için bir çerçeve oluşturmak ve Taraflar arasında iş birliğini tesis etmektir.

**MADDE II
KAPSAM**

2.1. Bu anlaşma; Madde-IV'de belirtilen alanlarda ve bu Anlaşmaya dayanılarak yapılacak Tamamlayıcı ve Uygulama Anlaşmaları, Mutabakat Muhtıraları, Protokoller ve diğer Düzenlemeler ile belirlenecek diğer alanlarda personel, malzeme, teçhizat, bilgi ve tecrübe mübadelesini kapsamaktadır.

**MADDE-III
TANIMLAR**

3.1. Bu Anlaşmada kullanılan terimler aşağıdaki anlamdadırlar:

3.1.1. **Gönderen Devlet;** Bu anlaşmanın amaçları için Kabul Eden Devlete personel, malzeme ve teçhizat Gönderen Devleti ifade eder.

3.1.2. **Kabul Eden Devlet;** Bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla topraklarında Gönderen Devletin personel, malzeme ve teçhizatı bulunan Devleti ifade eder.

3.1.3. **Misafir Personel;** Tarafların, bu Anlaşmanın amaçları için diğer taraf ülkesinde bulundukları asker/sivil şahısları ifade eder.

3.1.4. **Yakınlar;** Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu eş ve çocuklarını ifade eder.

3.1.5. **Kıdemli Personel;** Bu Anlaşma kapsamında gönderilen Askeri/Sivil grubun faaliyetlerine nezaret eden, Gönderen Devletin kendi mevzuatına uygun olarak atanmış, Misafir personel arasındaki en kıdemli personeli ifade eder.

3.1.6. **İş Birliği;** Bu Anlaşma çerçevesinde, her iki Tarafın kendi mevzuatlarına göre belirlenmiş hususlar paralelinde mütekabiliyet esaslarına dayalı faaliyetleri ifade eder.

MADDE-IV ASKERİ İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

- 4.1 Tarafalar arasında iş birliği aşağıdaki alanları kapsayacaktır:
- 4.1.1. Askeri eğitim ve öğretim alanında iş birliği,
- 4.1.2. Eğitim kurumları arasında iş birliği ve temas ziyaretleri
- 4.1.3. Savunma sanayi alanında iş birliği,
- 4.1.4. Silahlı Kuvvetler arasında iş birliği,
- 4.1.5. Silahlı kuvvetlerin organizasyonu, askeri birliklerin donanımı ve yapısı, personel yönetimi,
- 4.1.6. Askeri istihbarat alanında iş birliği,
- 4.1.7. Lojistik ve lojistik sistemlerde iş birliği,
- 4.1.8. Askeri tıp ve sağlık hizmetleri alanında iş birliği,
- 4.1.9. Askeri tarih, askeri arşiv, askeri yayın ve müzecilik alanında iş birliği,
- 4.1.10. Muhabere, elektronik ve bilgi sistemleri konusunda iş birliği,
- 4.1.11. Barışı koruma hareketi alanlarında iş birliği,
- 4.1.12. Askeri hukuk alanında iş birliği,
- 4.1.13. Kartografi, hidrografi ve askeri coğrafya alanında iş birliği,
- 4.1.14. Askeri bilimsel ve teknolojik araştırmalar konusunda iş birliği,
- 4.1.15. Sosyal ve mesleki gelişim amaçlı personel mübadelesi,
- 4.1.16. Sosyal, sportif ve kültürel amaçlı etkinlikler,
- 4.1.17. Taraflarca karşılıklı olarak belirlenecek diğer alanlar.

MADDE-V UYGULAMA VE İŞ BİRLİĞİ ESASLARI

- 5.1. İş birliği, Tarafların kararına uygun olarak aşağıdaki şekillerde gerçekleştirilecektir:
- 5.1.1. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların yardımcıları veya taraflarca yetkilendirilen diğer yetkililerin toplantı ve ziyaretleri;
- 5.1.2. Her iki tarafın uzmanları arasında çeşitli faaliyet alanlarında tecrübe mübadelesi;
- 5.1.3. Birlik karargâh ve kurumlarda icra edilecek kurslar ve eğitimler;
- 5.1.4. Benzer askeri kuruluşlar arasında irtibat;

- 5.1.5. Müşterek müzakerelerin, istişarelerin, toplantıların düzenlenmesi ve derslere sempozyumlara ve konferanslara katılım;
- 5.1.6. Müşterek tatbikatların icrası ve manevralara ve/veya eğitimlere katılmak için askeri gözlemcilerin davet edilmesi/gönderilmesi;
- 5.1.7. Bilgi ve eğitim malzemeleri mübadelesi;
- 5.1.8. Hibe veya bedeli karşılığı lojistik destek ve envanterinden mühimmat, malzeme ve hizmet mübadelesi;
- 5.2. Uygulama doğrultusunda, detayları Taraflarca müştereken kararlaştırılacak, bu Anlaşmaya uygun tamamlayıcı Uygulama Anlaşmaları, Mutabakat Muhtıraları, Protokoller ve Düzenlemeler yapılabilecektir.

MADDE-VI
YETKİLİ MAKAMLAR VE YILLIK UYGULAMA PLANLARI

- 6.1. Bu Anlaşmanın uygulanmasında Yetkili Makamlar :
- 6.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti adına: Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı.
- 6.1.2. Sudan Cumhuriyeti Hükûmeti adına : Sudan Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı.
- 6.2. Taraflar, bu Anlaşmanın uygulanması için müşterek faaliyetlere ait yıllık uygulama planı hazırlayacaklardır. Müşterek faaliyetlere ait yıllık uygulama planı, icra edilecek faaliyetlerin adını ve kapsamını, gerçekleşme biçimini, zamanını ve yerini, icra edecek kurumları, mali hususları ve diğer ayrıntıları içerecektir.
- 6.3. İş Birliği, Tarafların ortak çıkar ve ihtiyaçları hesaba alınarak müteakabiliyet esasına göre gerçekleştirilecektir.
- 6.4. Bu Anlaşmaya, diğer Anlaşmalara veya Protokollere istinaden tarafların birbirlerine hibe veya bedeli mukabili verecekleri veya ortak üretecekleri araç, gereç, malzeme, teknik bilgi ve dokümanlar karşılıklı mutabakat sağlanmadan üçüncü bir ülkeye devredilmeyecektir.
- 6.5. Taraflar arasındaki İş Birliği, yıllık uygulama planı kapsamında yer almak koşuluyla, her seviyede yapılacak karşılıklı ziyaretler ile kuvvetlendirilecektir.

MADDE-VII
GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

- 7.1. Bu Anlaşma uyarınca gizlilik dereceli tüm bilgiler, belgeler, maddi ve fikrî mülkiyet hakları ile tedarik edilen veya üretilen askerî teçhizat muhafaza edilecek, ele alınacak, kullanılacak, oluşturulacak, mübadele edilecek, iletilecek ve amacına uygun kullanılacaktır.
- 7.2. Taraflar bu Anlaşma uyarınca mübadele edilen veya diğer Tarafça temin edilen gizlilik dereceli bilgi ve malzemeyi diğer tarafın verdiği gizlilik derecesine eşit düzeyde gizlilik derecesi vererek koruyacak ve muhafaza edecektir.
- 7.3. Bir Taraftan alınan bilgi ve malzemeler, diğer Taraf aleyhine kullanılamaz.

- 7.4. Gizlilik dereceli bilgi ve malzeme; ancak bu bilgileri sağlayan Tarafın önceden vereceği yazılı onayla, üçüncü taraflara ifşa edilebilir.
- 7.5. Gizlilik dereceli bilgi ve malzemeler, sadece hükümetler kanalıyla veya tarafların Atanmış Güvenlik Yetkililerinin onayladığı kanallardan transfer edilecektir. Bu bilgilerin gizlilik derecesi, bilgiyi hazırlayan tarafça belirlenecektir.
- 7.6. Tarafların Anlaşmanın yürürlükten kalkmasından sonra da gizlilik dereceli bilgilerin korunmasına ve açığa vurulmasının önlenmesine ilişkin sorumlulukları devam edecektir.
- 7.7. Taraflar, bu Anlaşma kapsamında iş birliği alanları ile ilgili faaliyetlerde patentler, telif hakları, faydalı modeller ve ticari sırlara ilişkin haklara saygı gösterecektir.
- 7.8. Anlaşma kapsamında bilgi ve malzeme değişimi ve korunması konusunda ihtiyaç duyulduğunda ayrı bir "Gizlilik Dereceli Bilgi ve Malzemenin Korunması ve Mübadelesi Anlaşması" imzalanabilir.

MADDE-VIII HUKUKİ HUSUSLAR

- 8.1. Misafir Personel ile Yakınları; giriş, ikamet ve çıkış dahil, Kabul Eden Devlet ülkesinde buldukları sürede Kabul Eden Devletin yasalarına ve yürürlükteki diğer mevzuatına tabi olacaklar ve yargı yetkisi Kabul Eden Devlete ait olacaktır. Ancak, yargılama veya infaz aşamasında bir ülke hukukunda olmayan ceza ve infaz usulleri (örneğin ölüm ve bedeni cezaları) uygulanmayacak, bunun yerine iki ülke hukukunda mevcut ve uyum sağlayan bir cezanın uygulanması esas alınacaktır.
- 8.2. Kabul Eden Devlet, Misafir Personel ve Yakınlarının tutuklanması halinde Gönderen Devleti derhal durumdan haberdar edecektir.
- 8.3. Misafir Personel veya Yakınlarından herhangi birinin Kabul Eden Devlet tarafınca kovuşturulması veya yargılanması durumunda bu kişi Kabul Eden Devlet vatandaşlarına sağlananlardan az olmamak koşulu ile genel olarak kabul edilmiş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olacaktır.
- 8.4. Kabul Eden Devletin kanunları ihlal edildiğinde, Misafir Personelin faaliyetlerine son verilebilecektir.
- 8.5. Misafir Personel üzerinde, Kabul Eden Devletin toprakları içerisinde, disiplin yargı yetkisini uygulama yetkisine sadece Gönderen Devlet haiz olacaktır. Ancak Kabul Eden Devlet yetkili askerî makamları görevle ilgili konularda emrindeki Misafir Personele görevin gerektirdiği emirleri verebilecektir.
- 8.6. Gönderen Devletin Kıdemli Personeline, kendi askeri hizmet ve disiplin yasalarının hükümleri uyarınca, personeline disiplin tedbirlerini uygulama yetkisi verilmiştir.
- 8.7. Bu Anlaşma muhteviyatındaki hiçbir şey, Tarafların patent ve telif haklarını içeren, varolan veya kazanılmış fikrî mülkiyet haklarını, kısıtlamayacak veya yok etmeyecektir.

**MADDE-IX
TAZMİNAT TALEPLERİ**

- 9.1. Bu Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında, kişilere, mallara ve çevreye verilen zarar ve ziyan (ağır ihmal ve kasıt olsun veya olmasın) konusunda üçüncü taraf tazminatlarını da içerecek şekilde Kabul Eden Devletin hukuki mevzuatı geçerli olacaktır. Taraflar ortaya çıkan durumun ağır ihmal veya kasıttan kaynaklanıp kaynaklanmadığını müştereken belirleyecektir. Bunun için Kabul Eden Devlet tarafından bir bilirkişi heyeti oluşturulacaktır. Gönderen Devlet, bu heyette gözlemci sıfatı ile temsilci bulundurabilir.
- 9.2. Taraflardan her biri, bu Anlaşma kapsamındaki faaliyetlerin icrası esnasında personelinin yaralanması veya ölümü halinde kast veya ağır ihmal bulunmadıkça tazminat talep etmeyecektir.
- 9.3. Taraflardan her biri mallara ve çevreye verilen zarar veya ziyanın kasten veya ağır ihmalden kaynaklandığı durumlar hariç yapacağı tüm tazminat taleplerinden vazgeçecektir.
- 9.4. Taraflardan her biri, Misafir Personelin görevin icrası sırasında veya görevin ifası dolayısıyla kasıtlı ve ihmali fiillerinden mütevellit diğer tarafın mallarına (silah/mühimmat, malzeme/teçhizat ve akaryakıt/yağ gibi) karşı verdiği zarar, ziyan ve hasarı tazmin edecektir.

**MADDE-X
İDARİ HUSUSLAR**

- 10.1. Misafir Personel ve Yakınları, diplomatik dokunulmazlık/ımtiyazlara sahip olmayacaktır.
- 10.2. Taraflarca müştereken aksi yönde bir karar alınmadıkça Kabul Eden Devlet; Misafir Personele bu Anlaşmada veya daha sonra yapılacak anlaşma ve düzenlemelerde belirtilen görevlerden başka görevler vermeyecektir.
- 10.3. Gönderen Devletin askeri personeli, kendi milli üniformalarını giyme hakkına sahiptir. Bir faaliyetin icrası sırasında lüzumlu hallerde görev esnasında Kabul Eden Devlet gerekli teçhizatı sağlayacaktır.
- 10.4. Gönderen Devlet, gerekli gördüğünde personelinin geri çağırma hakkına sahiptir. Kabul Eden Devlet, Gönderen Devletten böyle bir talep aldığı anda, geri çağırılan personelin dönüşü için mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri alacaktır.
- 10.5. Eğitim görecek personelin izinleri, yapılacak alt Anlaşmalarda veya karşılıklı mutabakatla düzenlenecektir.
- 10.6. Misafir Personel ve Yakınları, orduvevleri ve askerî kantinlerden Kabul Eden Devletin yürürlükteki mevzuatı doğrultusunda yararlanabilirler.
- 10.7. Misafir Personelin veya Yakınlarından herhangi birinin ölmesi durumunda, Kabul Eden Devlet, Gönderen Devleti durumdan haberdar edecek, ölen kişinin cenazesini kendi toprakları içindeki en yakın uluslararası hava alanına nakledecek ve sıhhi koruma dâhil gerekli diğer nakil tedbirlerini alacaktır.

**MADDE-XI
SAĞLIK HİZMETLERİ**

- 11.1. Misafir personel, bu Anlaşmaya uygun olarak yürütülecek faaliyetleri gerçekleştirebilecek ölçüde sağlık bakımından uygun olacaklardır.
- 11.2. Misafir Personel ve Yakınları, Kabul Eden Devlet askeri hastanelerinde ücretsiz olarak Kabul Eden Devletin kendi askeri personel ve aileleri ile eşit şartlarda muayene, ilkyardım ve acil dış tedavisi imkanlarından yararlanacaktır.
- 11.3. Sağlık ile yapılacak ilgili alt anlaşmalarda aksine bir hüküm olmadıkça, diş protezi, görsel, işitsel ve diğer yardımcı aletlerin kullanımını gerektiren sağlık hizmetleri, ücretsiz sağlık hizmetlerinin dışında tutulacak ve uzun süreli tedavi, ilaç ve diğer her türlü sağlık hizmetleri için yapılan harcamalar ile hastalanan kişinin ülkesine gönderilme masrafları Gönderen Devlet tarafından ödenecektir.
- 11.4. Sivil kurumlarca sağlanan sağlık hizmetlerine ilişkin her türlü gider personelin kendisi tarafından ödenecektir.

**MADDE-XII
MALİ HUSUSLAR**

- 12.1. Bu Anlaşmanın kapsamında bulunan iş birliği faaliyetlerinin icrası maksadıyla görevlendirilen Misafir Personele ilişkin özlük hakları, ücret ve mali yükümlülükler, Gönderen Devlet tarafından kendi yasal mevzuatına göre karşılanacaktır.
- 12.2. Faaliyetlerin ücretsiz olarak veya cari/indirimli ücret karşılığında düzenlenmesine Kabul Eden Devlet karar verecektir.
- 12.3. Misafir Personel Kabul Eden Devleti kesin olarak terk ederken şahsi ve yakınlarının borçlarını tasfiye edecektir.
- 12.4. Misafir Personel ve Yakınları, giriş, kalış ve çıkış süresince, Kabul Eden Devletin yürürlükteki vergi mevzuatına tabi olacaklardır.

**MADDE-XIII
GÜMRÜK VE PASAPORT İŞLEMLERİ**

- 13.1. Misafir personel ile Yakınları, Kabul Eden Devletin toprakları içerisinde, yabancıların ikamet ve seyahatleri hakkındaki mevzuatına tabi olacaktır.
- 13.2. Misafir personel ile Yakınları, Kabul Eden Devletin ülkesine giriş ve çıkışlarda bu ülkenin pasaport ve gümrük ile ilgili mevzuatına tabi olacaktır. Ancak, Kabul Eden Devlet, kendi mevzuatı çerçevesinde mümkün olan idari kolaylıkları gösterecektir.

MADDE-XIV
TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI ANLAŞMALARDA DOĞAN TAAHHÜTLERİ

14.1. Bu Anlaşmanın hükümleri, Tarafların diğer uluslararası anlaşmalardan doğan taahhütlerini etkilemeyecek ve diğer devletlerin çıkarlarına, güvenliklerine ve toprak bütünlüklerine karşı kullanılmayacaktır.

MADDE-XV
UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

15.1. Bu Anlaşmanın uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan uyuşmazlıklar taraflar arasında en alt düzeyde istişare ve görüşmeler yoluyla çözülecek ve bu uyuşmazlıklar çözülmesi maksadıyla herhangi bir ulusal, uluslararası mahkemeye veya üçüncü tarafa intikal ettirilmeyecektir. Uyuşmazlıkların çözümü sürecinde Taraflar yükümlülüklerini yerine getirmeye devam edecektir.

15.2. Uyuşmazlık 60 gün içinde çözümlenemezse konu Taraflarca ele alınarak 30 gün içinde görüşmelere başlanacaktır. Müteakip 60 gün içinde sonuç alınmadığı takdirde Taraflardan her biri 90 gün önceden bildirimde bulunmak suretiyle bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir.

MADDE-XVI
TADİL VE GÖZDEN GEÇİRME

16.1. Taraflardan her biri gerektiğinde yazılı olarak bu Anlaşmanın değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini önerebilecektir. Yazılı bildirim yapıldığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde görüşmeler başlayacaktır. Yapılan görüşmelerde 60 gün içerisinde bir sonuca varılmaz ise, Taraflardan her biri 90 günlük yazılı bir ön bildirim ile bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir. Üzerinde mutabık kalınan tadil ve değişiklikler, XVIII'inci maddedeki hüküm uyarınca yürürlüğe girecektir.

MADDE-XVII
YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

17.1. Bu Anlaşmanın geçerlilik süresi, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş (5) yıldır.

17.2. Taraflar Anlaşmanın yürürlük süresinin bitiminden 90 gün öncesinden yazılı olarak sona erdirme talebinde bulunmadıkları takdirde, Anlaşmanın yürürlük süresi her seferinde otomatik olarak birer yıl süre ile uzatılmış kabul edilecektir.

17.3. Taraflardan biri, diğer tarafın bu Anlaşmanın hükümlerine uymadığı veya uyamadığı sonucuna vardığı takdirde, yazılı olarak görüşme önerisinde bulunabilecektir. Bu görüşmeler yazılı bildirim yapıldığı tarihten itibaren en geç 30 gün içinde başlatılacaktır. Müteakip 60 gün içinde bir sonuca varılmazsa, Taraflardan herhangi biri, 90 günlük bir yazılı bildirim ile bu Anlaşmayı sona erdirebilecektir.

17.4. Bu Anlaşmanın sona ermesi devam eden programlar ve faaliyetleri etkilemeyecektir.

MADDE-XVIII
ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

18.1. İşbu Anlaşma onay için gerekli tüm işlemlerin kendi iç hukuk mevzuatına uygun olarak tamamlandığını belirten son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

**MADDE-XIX
METİN VE İMZA**

19.1. İşbu Anlaşma, 10 Mayıs 2011 tarihinde, İstanbul/TÜRKİYE'de Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, ikişer asıl nüsha olarak tanzim edilmiştir. İhtilaf halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

19.2 Bu Anlaşma, kendi Hükümetlerince tam yetkilendirilmiş olarak altında imzaları bulunanların şahitliğinde imzalanmıştır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

**SUDAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

İmza:

İmza:

İsim : Korgeneral M.Emin ALPMAN

İsim : Korgeneral Magzoub Rahama El BADAWE

Unvan : Genelkurmay Genel Plan ve
Prensipier Başkanı

Unvan : Savunma Bakanlığı Uluslararası
İlişkiler Genel Müdürü

